

संबन्धः—‘यदि स्यान्मण्डले—’ । कार्यकारणपौर्वापर्यव्यत्यये—‘प्रागेव—’ । कुवलयानन्दे
त्वष्टा (छा. ५४८ पृ.)

(१४) तुल्ययोगिता । अत्र, प्रस्तुतानां बोधनरूपैकक्रियासंबन्धे उदा०—‘अनुले-
पनानि—’ । अप्रस्तुतानां कठोरतारूपैकगुणसंबन्धे उदा०—‘तदङ्ग—’ । उभयसंबन्धे
उदा०—‘दानं वित्ता—’ ॥

(१५) दीपकम् । अत्र, एकानुगमनक्रियासंबन्धे—‘बलाबलेपाद—’ । अनेक-
क्रियासंबन्धे—‘दूरं समागतवति—’ ॥

आवृत्तिदीपकम् । कारकदीपकम् । (छा. ५५३ पृ.)

(१६) प्रतिवस्तूपमा । उदा०—‘धन्यासि वैदग्धि—’ । इयं मालयापि—‘विमल
पद्म—’ । वैधर्म्येणापि—‘चकोर्यं पद्म—’ ॥

(१७) दृष्टान्तः । अत्र, साधर्म्ये—‘अविदितगुणापि—’ । वैधर्म्ये—‘त्वयि दृष्टे’ ॥

(१८) निदर्शना । अत्र, संभवद्वस्तुसंबन्धे—‘कोऽत्र—’ । असंभवद्वस्तुसंबन्धे एक-
वाक्यगता—‘कलयति—’ । अनेकवाक्यगता—‘इदं किला—’ । मालारूपापि—‘क्षिपसि—’ ।
अथेयं वाक्यार्थवृत्तिः, पदार्थवृत्तिः, असदर्थः, सदर्थः अपि व्यवहियते (छा. ५५६ पृ.) ।

(१९) व्यतिरेकः । उपमेयस्योत्कर्षहेतोरुपमानस्य निकर्षहेतोश्चोक्तावेकः, उत्कर्ष-
हेतुमात्रस्य निकर्षहेतुमात्रस्य उभयोश्चानुक्तौ त्रय इति, पूर्वेण सह चत्वारः, पते
प्रत्येकं शब्दे आर्थे आक्षिप्ते च साम्ये द्वादश, पतेषां श्लेषाश्लेषाभ्यां द्वैविध्याच्चतुर्विंशति-
भेदाः । पते उपमेयस्योपमानादाधिक्ये, न्यूनतायामप्येवमेव चतुर्विंशतिभेदाः, संभूय अष्ट-
चत्वारिंशत् । आधिक्ये—‘अकलङ्क—’ । न्यूनत्वे—‘क्षीणः क्षीणोऽ—’ ॥

(२०) सहोक्तिः । उदा०—‘सह कुमुद—’ । ‘सममेव—’ ॥

(२१) विनोक्तिः । उदा०—‘विना जलद—’ । ‘अनुयान्त्या—’ ॥

(२२) समासोक्तिः । अत्र कार्यसाम्ये—‘व्याधूय—’ । लिङ्गसाम्ये—‘असमाप्त—’ ।
श्लिष्टतया विशेषणसाम्ये—‘विकसितमुखी—’ । साधारण्येन—‘निसर्ग—’ । औपम्यगर्भ-
त्वेन तु त्रिविधा—‘दन्तप्रभा—’ इयमुपमागर्भा । ‘लावण्यमधुभिः—’ इयं रूपकगर्भा ।
‘दन्तप्रभा—’ इत्येव पाठभेदेन संकरगर्भा ॥

(२३) परिकरः । उदा०—‘अङ्गराज—’ ॥

परिकराङ्कुरः (छा. ५६९ पृ.) ॥

(२४) श्लेषः । उदा०—‘प्रवर्तयन्—’ ॥

(२५) अप्रस्तुतप्रशंसा । इयं पञ्चधा । तत्र विशेषे प्रस्तुते सामान्यम्—‘पादाहतं—’ ।
सामान्ये विशेषः—‘स्रगियं—’ । कार्ये कारणम्—‘इन्दुलिप्त—’ । कारणे कार्यम्—‘गच्छा-
मीति—’ । तुल्ये प्रस्तुते विशेषणश्लिष्टा—‘सहकारः—’ । विशेष्यश्लिष्टा—‘पुंस्त्वादपि—’ ।
तुल्याभिधाने सादृश्यमूला—‘एकः कपोत—’ । वैधर्म्येणापि—‘धन्याः—’ । वाच्यस्य संभ-
वासंभवोभयरूपत्वेन त्रिविधेयम् । तत्र संभवे उक्तान्युदाहरणानि । असंभवे—‘कोकिलोऽ-
हं—’ । उभयरूपत्वे—‘अन्तश्छिद्राणि—’ ॥

प्रस्तुताङ्कुरः (छा. ५७३ पृ.) ॥

साहि० ५३